

ZAKAJ NOVA KULTURNA REVIIJA

Ena izmed prvih nalog, ki si jih je nadela Slovenska kulturna akcija, je bila prav ustanovitev revije, namenjene ljubiteljem umetnosti, vsem našim izobražencem, ki bi naj tako v esejih kakor v leposlovju posegali med dnevne probleme, našli jasnosti, opore in razvedrila v dneh tako zamotanih miselnih križišč.

Revija naj bi izhajala dvomesečno in bi naj bila po vsebinski kakovosti kolikor se le da blizu kulturno-literarnim revijam, kakor smo jih bili doma vajeni pred vojno, in kakor jih danes moremo videti okrog po svetu. Naj bi bila na višini. Pri tem pa ne mislimo na težko umljivo slog pisanja, ampak na izbiro jasno pisanih sodobnih problemov, takih, mimo katerih ne more noben slovenski izobraženec, če hoče zadostiti vprašanjem v sebi in v okolju, v katerem živi.

Prva številka je v pripravi

Namenjena je predvsem izobražencem po petih celinah sveta in je zdaj tako na uredništvu kakor tudi na sodelujočih in beročih, da doseže postavljene cilje. Vsi naši kulturni delavci izven domovine, brez ozira na njih politično pripadnost, so vabljeni, da se strnejo okrog te kulturne revije, katere edina naloga bo skušati reševati v književnosti in znanosti, v čustvu in misli, krščanske vrednote v času modernih razvrednotenj, kazati smer skozi sodobni kaos, skozi to nejasno meddobje, katerega prvi del smo sami doživeli in katerega drugi, neznan, čeprav od nas odvisen, se nemoteno približuje. Prav tako pa so vabljeni še posebno vsi oni, ki čutijo, da nam je taka revija potrebna, vsi, ki čutijo neko vrzel v našem izvendomovinskem tisku, vsi, ki ljubijo umetnost, da ne samo kot naročniki in iskaleci naročnikov, ampak tudi kot tihi sodelavci podpro z vso silo ta morda zadnji poskus naše skupne kulturne afirmacije, s tem da jo tudi z besedo vedno in povsod širijo. Naj ji pomagajo s tem da svoje pomisleke, mnenja in ideje bodisi ustmeno bodisi pismeno izražajo naši kulturni organizaciji. Predvsem pa naj s pritrpljenjem pomagajo pri graditvi nečesa, kar bo, Bog daj, nam vsem skupaj nekoč v korist in vsej naši skupnosti v ponos.

„Meddobje“

naša nova kulturna revija, ne stopa na mesto nobene druge že iz-

hajajoče revije, katerih vsaka je prenujno potrebna in je le želeti, da, kakor vse naše delo v tujini, stremi stalno k popolnejši obliki. Če smo na kaj lahko ponosni, smo lahko na svoj tisk v tujini. Moramo ga podpirati, brati in drugim posredovati. Tako se nam ne bo treba bati, da naši mlajši tonejo v vrvežu velemesta. Vkljub našemu tisku na zavidljivi stopnji pa vendarle mislimo, da je le velik krog naših izobražencev brez svojega čtiva in na nje se bomo v prvi vrsti obrnili.

Oni, ki kdaj predlagajo, naj se vse slovenske revije in časopisi združijo v eno samo glasilo, ki bi moglo več nuditi, se motijo. V praksi kdaj izvedene take združitve so pokazale prav nasprotno uspehe, kakor jih je bilo želeti. Skrbeti je treba za čim več čtiva, navaditi ljudi vseh stanov, da čim več bero. Vedno se je še zgodilo, da je v hišo stopila ena slovenska revija in s tem odprla pot tudi drugi, nikdar pa da bi ena nadomestila drugo. Kadar ljudje bero, bero dosti. Bojmo se raje za one, ki ne berejo ničesar, ali za one, ki nimajo primerne čtiva v domačem jeziku in segajo po tujem, ne vedno izbranem.

Sto ljubiteljev gledaliških desk želi imeti svoj listič, ker o njih problemih drugi listi ne bodo mogli pisati. Skupina ljudi, zavzetih za gospodarsko osamosvojitve, prične za svoj krog izdajati lastno revijo. Sedemsto duhovnikov raztresenih po vsem božjem svetu se zbere okrog svojega glasila... ne da bi pri tem kdo zaradi tega pretrgal zveze z ostalim tiskom. Bog naj vsem skupaj pomaga pri delu! A zakaj bi zdaj prav oni, ki so najbolj poklicani, da se v tujini izpopolnjujejo in pripravljajo za bodočnost, zakaj bi moralj prav slovenski izobraženci in vsi oni, katerim je domača in tuja kultura več kakor kos kruha, ostati navezani samo na osebne pismene stike, zakaj bi tisoči morali posegati po „tuji učenosti“! Pa vendar tega mnogi ne razumejo.

Glejmo pravilno!

Kdor od nove revije pričakuje čudežnih odkritij — bo razočaran. Kdor pričakuje, da bo predstavljala eden ali drugi odsek naše javnosti, da bo prinesla razkroj v naše vrste — bo razočaran. Prav tako kakor oni, ki misli, da bo „Meddobje“ poseglo v kakršenkoli

GLAS

SLOVENSKE
KULTURNE
AKCIJE

Mesečno poročilo. Izdaja tajništvo, Granaderos 61, Buenos Aires

LETO I. ŠTEV. 2

MAJ 1954

delokrog že obstoječih organizacij ali glasil. Kakor smo na eni strani prepričani, da si nihče ne more jemati kulture v zakup, tako smo prav tako prepričani, da je njen krog dovolj širok in da je v njem samem dovolj prostora. Sicer pa naj o sebi revija sama spregovori.

Medtem ko bodo enkrat letno izhajajoče „Vrednote“ nudile daljše literarne sestavke in v ostalem znanstvene razprave, bo „Meddobje“ revija, kjer bodo bralcem nudena različna filozofska vprašanja, ki niso stvar grške dobe ali srednjega veka, ampak vprašanja iz leta 1954, čakajoča odgovora v vsakodnevem življenju, na cesti, v pisarni in tovarni, tako v družbi kakor v mirni intimnosti. Pretežni del pa bo posvečen izvorni prozi in poeziji, predstavljanju osebnosti in del iz sodobne svetovne književnosti, predvsem pa kritiki domačih in tujih del.

Doma smo doživeli preobrat

Poraz sam je mnogim prinesel idejno jasnost, kakor je mi sami s stoletnim razpravljanjem in dokazovanjem ne bi mogli doseči. Ni nobena skrivnost govoriti o tem, da so tej katastrofi utirali pot prav literarni krogi, rušeč mesec za mesecem verske in narodne temelje. Njih grobarsko delo je končano. Za nas zunaj pa pomeni to šele znamenje za začetek. Ne iti naprej, ne vedeti, kaj se okrog nas zgodi, ne imeti poguma pogledati resnici v oči, ali pa celo zadremati sredi varljivega miru, pomeni nazadovati, čakati na trenutek, ki nas bo spet našel nepripravljene. Treba je z misljo in besedo spremljati delo vseh naših kulturnih delavcev, dajati možnost, da stopijo, kolikor se le da, dostojno pred svet in pustiti bralcem pravico, da jih sodijo in presodijo, da prece-

ODMEV SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Odziv slovenskih kulturnih delavcev izven Buenos Airesa na novo kult. organizacijo je zelo bodrilen. Objavljamo izvlečke iz pisma, ki smo jih prejeli v zadnjem času in v katerih izražajo odlični umetniki in znanstveniki svoje prepričanje o potrebnosti SKA ter voljo do sodelovanja.

Akad. slikar, pesnik in pisatelj **Božo Kramolc** v Torontu (Kanada) 26. 3.: Vaši prošnji glede zastopstva založbe se bom prav rad odzval. Kaj ko bi enkrat priredili tudi razstavo slovenskih umetnikov-emigrantov? Ali pa le grafično razstavo? V takem primeru bi tudi jaz rad sodeloval. — 10. 4.: Članstvo v likovno umetnostnem odseku rad sprejemem. V programu razstav omenjate tudi izseljeniško grafiko. Taka razstava me bi res razveselila. Poslal bi Vam v takem primeru še nekaj jistov. (Pred tem je g. Kramolc poslal že 11 linorizov, ki bodo poleg drugih razstavljeni na grafični razstavi dne 24. 6. t. l.)

Pesnica in pisateljica **Zora Piščanc** v Gorici, 30. 3.: Rada Vam bom po svojih močeh pomagala, kolikor mi bo mogoče. Želim Vam obilo uspeha v Vaši lepi malogi.

Pesnik **dr. Rafko Vodeb**, podrektor zavoda Propagande fidei v Rimu, 30. 3.: Povabilo, da postanem ustvarjalni član v leposlovnem odseku, rad sprejemem. Vaše pismo je prišlo v zadnjem trenutku, V aprilu sem namreč nameraval objaviti prvo številko pesniške revije „Pesem“, ki naj bi izhajala trikrat na leto. Po Vašem pismu pa ni več razloga za tako revijo, saj bo v Vaši reviji in zborniku „Vrednot“ dovolj prostora za vse, tudi za naraščaj. — Za „Pesem“ sem se odločil, ker po „Vrednotah“ nismo imeli več nobene pretežno leposlovne revije; za literate, posebno za pesnike je pa nad vse važno, da imajo svoj krog in glasilo. — Sedaj sem pa toliko bolj vesel, da bomo imeli pošteno re-

nijo, kar je med nami zraslega. Ne samo „skidati gnoj, ki se je nabral v slovenskem hramu muz“, treba je tudi misliti na to, da bo treba nekoč nove ljudi postaviti vanj.

Če bo „Meddobje“ prineslo eno samo iskrico k tlečemu ognju naše kulture, če bo doprineslo en sam kamenček k tako potrebnim kulturnim zgradbam, bo njen namen več ko dosežen.

Z. S.

vijo. B'l je že res čas! Mislim, da bo lahko živela in se razvijala, saj imamo v zamejstvu vendar na tisoče izobražencev. Slovenski kulturni akciji želim, da bi z božjim blagoslovom kmalu krepko zaživela. Sam bom po svojih močeh sodeloval in misel širil med drugimi.

Zupnik **Pavel Golia** v Mendieta, provinca Jujuy, 9. 4.: ... Vas prosim, da mi pravočasno sporočite začetek razstave, kamor mislim na svoje stroške poslati vsa (9) olja.

Akad. kipar **France Gorše** v Clevelandu, 10. 4.: Z velikim zanimanjem sem vzel na znanje ustanovitev Slovenske kulturne akcije, ki jo toplo pozdravljam. Rade volje pristopam kot ustvarjalni član in sem pripravljen prispevati svoj delež k bogatitvi in posredovanju slovenske kulture v svetu izven do-

No cvetno nedeljo je priredila SKA svoj prvi letošnji kulturni večer. Ker so bile na sporedu slikarska razstava, krstna izvedba kantate, klavirske skladbe in uprizoritev odlomka iz oderskega vedelca modernega dramatika, je bil naziv „umetniški večer“ pač upravičen.

Večer se je vršil v dvorani na Montevideu, ki ima za priredbo razstave pripravno avlo. Razstavo sta uredila akad. slikarica **Bara Remec** in kipar **Franc Ahčin**, kar ni bilo še nikjer povedano, pa naj ne bi ostalo anonimno.

Večera se je udeležilo okrog 200 rojakov. Med njimi so bili najvidnejši predstavniki našega javnega in kulturnega življenja, tako direktor slovenskega dušnega pastirstva r. v. **Anton Orehar**, član Narodnega odbora ravnatelj **Bogumil Remec**, predsednik Društva Slovencev ing. **Albin Mozetič**, predsednik SKAS ravnatelj **Ivan Prijatelj** in predsednik SKKS univ. prof. **dr. Ignacij Lenček**. Poleg usvarjalnih in rednih članov SKA je bilo navzočih več kulturnih delavcev, med mladino pa zlasti lepo število akademikov.

Še pred pričetkom napovedane ure je prišlo precej ljudi, ki bi si radi v miru ogledali razstavljeno kolekcijo slovenskih umetnin. Lastniki umetnin so storili generozno dejanje, da so posodili svoje tako dragocene likovne vrednote. Prav ta njihova gesta je bila deležna posebnega priznanja in žal nam je,

movine. Misel ustanovitve te kulturne organizacije je nadvse, zelo lepa; zaradi njene važnosti in pomena za slovensko kulturno skupnost je le obžalovati, da ni do te ustanovitve že davno prišlo. Skušajmo po svojih močeh zamujeno popraviti. Članek o opremi nove cerkve v Torontu bom skušal napisati; nekaj tudi o stavbi sami.

Univ. prof. in bivši ravnatelj arheološkega muzeja v Ljubljani **dr. Rajko Ložar** v Chicagu, 13. 4.: Poročilo o napredku na kulturnem področju me močno veseli. Sicer pa imam materiala, zasnov in idej ogromno. Predvsem imam krasen material o koroški hiši, monografijo, sad 6-letnega dela na terenu. Tudi umetnostnozgodovinska odkritja imam. K Vaši „akademiji“ bi pripomnil, da Vam manjka historični razred. Sicer Vas pa visoko cenim; to je dediščina ljudi ki so se „spečali“ z umetnostjo.

UMETNIŠKI VEČER

da so v svoji skromnosti odklonili objavo svojih imen, da se jim ne moremo javno imensko zahvaliti.

Kritika ni naš namen tukaj. Vsi pa smo bili veseli številnih častitk s strani obiskovalcev in stalnega njihovega zatrjevanja, da so tovrstne prireditve zelo pogrešali in da je bil skrajni čas, da smo pričeli.

Obžalovali smo, da se pesnik **Jeremija Kalin** ni mogel udeležiti krstne izvedbe kantate, komponirane na njegovo besedilo. Sicer pa je „Balada o materi“ le del uglasbitve „Črne maše“ in upamo, da bomo celotno **Geržiničovo** delo kmalu lahko slišali v prisotnosti obeh avtorjev.

Ob priložnosti tega umetniškega večera je nanovo vstopilo v članstvo lepo število obiskovalcev.

VABILO

Vabimo rojake po svetu, da se včlanijo v Slovensko kulturno akcijo in pri nje poslanstvu sodelujejo. Redni člani se sprejemajo v Argentini in plačujejo 10 pesov mesečno, za kar se jim nudijo številni kulturni večeri, popust pri kulturnih publikacijah in drugo. Izven Argentine živeči rojaki so lahko izredni člani, ki s svojimi prostovoljnimi prispevki, pobudami in nasveti sodelujejo s Slovensko kulturno akcijo v mecenskem smislu. Ustvarjalne člane posebej vabi odbor izmed kulturnih delavcev vsega slovenskega zamejstva.

SPORED KULTURNIH VEČEROV

29. APRILA

29. 4. Moderna likovna in glasbena umetnost v Združenih državah Severne Amerike. Kulturni filmi: 1. Uncommon Clay (največji sodobni kiparji pri delu). 2. Grant Wood (največji sodobni slikar, njegove slike in odlomki iz življenja). 3. Moderno slikarstvo v ZDA (vladajoče smeri, prikazane z deli, ki so jih ustvarili John Sloan, Raphael Soyer, Thomas Hart Benton, Reginald Marsh, Abraham Walkowitz, Charles Burchfield, Eugene Speicher, Max Weber, Alexander Brook, Grant Wood). 4. Glasba v ZDA (razvoj jazza, George Gershwin, Bennie Goodman, Eddie Condon, Perry Como. Klasična: Marion Anderson, bostonski simfonični orkester, glasbena šola „Juilliard“). 5. The Voice of a Choir (nastanek Bach-Orfeona: posamezni glasovi, solisti, skušnje, koncert).

13. MAJA

13. 5. Literarni večer. Recitacija izvirne proze in poezije. — Recitacija pesmi iz še ne objavljene zbirke Antona Novačana. — Satira na bistvo slikarstva s skioptičnimi ilustracijami. — Deset minut o problematiki v sodobni književnosti. — Sodelujeta tercet sester Finkovih in Ančica Kralj. — Razdelitev anketnih vprašanj o naši sodobni literaturi.

20. MAJA

20. 5. Ob petdesetletnici smrti Antonina Dvořaka. Predavanje g. prof. Jožeta Osane. — Sonatina. Violina g. Alojzija Šonc, klavir prof. Lojze Geržinič. — V. simfonija „Iz novega sveta“.

SEZNAM KNJIG V DRUŽBENI KNJIŽNICI

Večje število članov je že posodilo svoje knjige družbeni knjižnici v uporabo. Knjige so dostopne v družbeni pisarni vsem ustvarjalnim in rednim članom. Seznam knjig bomo stalno izpopolnjevali, kolikor nam bo dopuščal prostor v „Glasu“. Prosimo člane in prijatelje, da nam odstopijo redke knjige, ki jih v drugih naših knjižnicah ni dobiti. Knjige ostanejo last posojevalca in se brez njegovega izrecnega privolenja ne izposojajo izven pisarne. Tu so pod

27. MAJA

27. 5. Francoski srednji vek v umetnosti in življenju. Kulturni filmi: 1. La Cathédrale (obisk in opis katedrale v Chartresu). 2. Images Médiévales (William Novik: življenje v srednjem veku po miniaturah iz 14. in 15. stoletja iz pariške državne knjižnice). 3. Images Gothiques (Maurice Cloche: srednjeveška skulptura iz Louvra in francoskih katedral). 4. Le Mont Saint Michel (slika: Perrin, glasba: Lévine. Nastanek monumentalnega srednjeveškega otoškega mesteca). 5. Sv. Ludvik XI. (Robert Darène: življenje in delo kralja, njegova križarska vojska, umetnostni spomeniki. Film izdejan po dokumentih in sodobnih skulpturah).

10. JUNIJA

10. 6. Filozofski večer. Kultura in kulturna filozofija. Predavanje, koreferat in debata.

17. JUNIJA

17. 6. Paul Claudel. Uvodna beseda. — Recitacija Claudelove poezije. — Violana o žrtvi in Peter Craonski o božjem stavbarstvu. (Odlomka iz „Oznanjenja Marijinega“). — Cantique de Messe. (Odlomek iz „Opoldanskega deleža“). — Film o pisatelju.

24. JUNIJA

24. 6. Razstava slovenske izseljenske grafike. Razstavljajo France Gorše, Ivančeva, Božo Kramole, Zoran Mušič in Bara Remec. Zarčela se bo razstava v četrtek zvečer, odprta bo pa ostala več dni.

Kadar ni objavljeno drugače, znaša vstopnina h kulturnim večerom za nečlane 3 in 5 pesov.

dvojnimi ključem v novi knjižnični omari in morda boljše shranjene kot v domačih stanovanjih.

1. Etnografija

Jože Karlovšek, Slovenski domovi. Ljubljana 1939. Str. 191, 165 slik.

Metod Turnšek, Pod vernim krovom, III. Od Jurjevega do Kresa. Trst 1946, Str. 100. — IV. Od Kresa do Adventa. Gorica 1946. Str. 86. številne ilustracije.

2. Filozofija

France Veber, Sveti Avgustin. Ljubljana 1941. Str. 176.

Teofrasto, Los Caracteres. Z uvodom, govorom in pismi Jeana de Bruyereja. Buenos Aires 1951. Str. 123.

3. Gledališče

Alfredo de la Guardia, El Teatro Contemporaneo. Buenos Aires 1945. 443 str.

Vera Zouroff, El Arte de la Declamación. Santiago de Chile 1945. Str. 193.

Galina Tolmacheva, Creadores del Teatro Moderno. Buenos Aires 1946. Str. 318, številne slike.

4. Leposlovje in literarna zgodovina

Ramón Gómez de la Serna, Oscar Wilde. Buenos Aires 1944. Str. 270. 27 slik.

5. Likovna umetnost

France Stele, Slovenski slikarji. Opremil arh. Jože Plečnik. Ljubljana 1949. Str. 167. 180 slik med tekstom, 126 na umetniškem papirju, 25 barvnih prilog.

Luebke-Semrau, Die Kunst des Mittelalters, Esslingen 1910. Str. 488, 520 slik.

Umetniški zbornik. Uredil Miha Maleš. Ljubljana 1943. Str. 304, več sto slik.

Cathedrales et Eglises de France. Paris 1949.

Anica Ceve, Fortunat Bergant. Ljubljana 1951. Str. 56 in 117.

France Mesesnel, Umetnost in kritika. (Izbrani spisi.) Uredil Lucijan Menase. Ljubljana 1953. Str. 449 in 25 slik v prilogah.

Ferdinand Lion, Il Segreto dell'Arte. Milano 1935. Str. 211.

Joaquin Gil, Vida, Pasión y Muerte de N. S. Jesucristo en 56 grabados de Alberto Durero (Durer). Buenos Aires 1944. Str. 63.

Alexander Dorner, Meisterwerke aus dem Provinzial-Museum in Hannover. Hannover 1927. Str. 40 in 96.

6. Zgodovina

Kronika slovenskih mest. II. Ljubljana 1935. Str. 332 in 90, več sto slik.

Milko Kos, Zgodovina Slovencev od naselitve do reformacije. Ljubljana 1933. Str. 256 in XXX.

7. Zgodovina glasbe

Biancotti-Bagar, The book of operas. (Zgodovina opere s pregledom in razlago vseh oper.) New York. 596 str.

8. Zemljepis, potopisi

Alberto M. de Agostini S. S., Paisajes Magallánicos. Punta Arenas 1945. Str. 205, ok. 250 slik.

LITERARNA ZAPUŠČINA PISATELJA DR. NOVAČANA

Silno nas je pred 3 leti pretresla smrt enega največjih oblikovalcev slovenske besede, Antona Novačana, ki je tako nepričakovano omahnil v večnost 22. marca 1951 v mestu Posadas v provinci Misiones. Bil je šele v 64. letu starosti, ves orjaški po postavi, da mu nihče še teh let prisodil ne bi, poln še načrtov, ki jih je v vztrajno, a z njemu lastno previdno skrbnostjo postopoma uresničeval. Novačan svojih umetnin ni stresal iz rokava; leta, ne!, desetletja je nosil misli s seboj, jih obračal in pilil, se posvetoval, zavračal, spreminjal in obujal. Kadar je kaj dokončal in objavil, takrat je bila umetnina izklesana. Že pred 25 leti je razvijal svoje načrte o celjski trilogiji, v Buenos Airesu je vedno govoril o njenem drugem in tretjem delu in zagotavljal, da bo le v oddaljenih Misijonih svoje načrte lahko izvedel do kraja.

Ni čudno, da se je ob tako žalostni novici o pisateljevi smrti takoj tudi vzbudilo zanimanje za pokojnikovo literarno zapuščino. Prav zaradi celjske trilogije, od katere je bil že pred leti objavljen samo prvi del, Herman, je bilo zanimanje veliko. Pa ne samo zato. Ni to poteza slabe pietete, ampak lepa dolžnost literarnega zgodovinarja, da ob smrti literata preži na slovstveno ostalino, ki lahko marsikaj pojasni in že znano, za tisk izbrano snov, obogati in razloži. Pisatelj piše prepiše enkrat, večkrat s spremembami, in od tega, kar je napisal, izbere za tisk to, kar se njemu vidi najboljšje. Včasih pa je morda varianta, ki jo je bil zavrgel, boljša kot objavljena, kajti malokdo je sam svoj najboljši kritik.

Gospa Novačanova je zaradi oddaljenosti iz Buenos Airesa imela vsaj v tistih prvih, najtežjih dnevih po moževi smrti mir pred literarnimi „dediči“, le-ti tudi niso bili za zapuščino v skrbeh, saj so gospe zaupali, da jo bo čuvala kot najdražji spomin na svojega velikega moža. Posebno še, ko je prišel tiste dni iz Misionesov zdravnik dr. Omahen in povedal, da ima gospa Novačanova vso ostalino skrbno zbrano in spravljeno, se ni bilo bati nič hudega zastran nje.

Toda čas je tekel in oni, ki jim je naša slovstvena kultura na brigi, so postali, če že ne nestrpni, pa vsaj radovedni, kaj je pisatelj zapustil. V rednih razmerah bi bilo morda neopravičljivo, da niso takoj poskušali obelodaniti narodu tega, kar je pokojnik zanj napisal. Zdaj

je gospa vdova prepustila Novačanovo literarno zapuščino Slovenski kulturni akciji, da jo objavi. SKA ni morda kupila avtorskih pravic do te zapuščine, kot nekateri mislijo, pač pa ji je gospa Novačanova z velikim umevanjem prepustila pravico, da jo prva objavi v tisku in da jo sme, v kolikor obsega odrska dela, tudi prva izvajati. Slovenska kulturna akcija se zaveda vrednosti tega zaupanja, zaveda se pa tudi dolžnosti, ki jih ima do dela velikega besednega umetnika.

Med zapuščino je mnogo takšnega gradiva, kot ga imenujejo slikarji „skice za sliko“. Tu so razne variante. Tu so pesmi, ki jih je pesnik namenil za pesniško zbirko, pa jih pozneje iz Bog ve kakšnih razlogov v zbirko ni sprejel. So pesmi, ki so starejšega izvora, pa jih Novačan spriči religioznih doživetij ob snovanju „Petega evangelija“ ni dal več na svitlo. Vse to je potrebno najprej proučiti in šele po zrelem prevdanku objaviti na najprimernejšem mestu. Nekaj bo spadalo v literarno revijo, drugo morda v znanstveno knjigo „Vrednot“. Vedno tja, kjer je mesto najvrednejše pisatelja. Načelo mora biti: Vsaka beseda, ki jo je napisal pisatelj Novačanove potence, je vredna reprodukcije, najsi je bila zapisana bolj mimogrede.

Zapuščina obsega:

1. predelan prvi del celjske trilogije „Herman Celjski“. Pisatelj je torej najprej predelal dramo, ki je bila že v prvi objavi — če katero slovensko gledališko delo sploh — vrhunski stvaritev. Zakaj in kako je Hermana predelal, to je stvar literarnih zgodovinarjev.

2. Drugi del trilogije „Fridrik“. Drama je zasnovana v 12 slikah, od teh sta pa samo dve izdelani.

3. Tretje in četrto (zadnje) dejanje komedije „Janez Goligleb“, katere prvo in drugo dejanje sta bili objavljeni pred prevratom v „Ljubljanskem zvonu“.

4. Neobjavljene pesmi, namenjene za prvi del „Petega evangelija“.

5. Več sonetov za nameravani drugi del „Petega evangelija“.

6. Starejše, še neobjavljene pesmi.

7. Črtice, deloma emigracijski motivi.

8. Komentar k „Rdečemu panteonu“.

Že iz tega seznama bo vsakemu poznavalcu Novačanove umetnosti

postalo jasno, kakšno lepo dolžnost si je privzela SKA s pridobitvijo pisateljevega posthumnega slovstvenega zaklada.

NOVO SLOVENSKO DRAMSKO DELO

Kot prva gledališka predstava Slovenske kulturne akcije je objavljen „AZAZEL“ v proslavo Preglejeve sedemdesetletnice. A skoraj že lahko obljubimo tudi drugo gledališko predstavo, izvirno noviteto,

DRAMO V TREH DEJANJH
ki jo je napisal

MARIJAN WILLEMPART

ustvarjalni član in vodja gledališkega odseka. Dejanje se vrši med novimi slovenskimi naseljenci v Buenos Airesu v današnjih dneh, vodijo pa to dejanja spomini na veliko borbo, ki je s krvjo zaznamovala domovino. Drama je slika naše revščine; zaboji, s katerimi je opremljen naš „salon“ umetnika Andreja, simbolizirajo tragiko, ki smo jo prinesli s seboj. Glavne mu junaku bo šele buenosaireski kirurg amputiral nogo, ki si jo je ranil kot domobranec v borbi. Njegova žena je bila v tej borbi v nasprotnem taboru, prav tako kupčijski tip Podlogar, ki poseže v dejanje. Nastopijo še zdravnik — staronaseljenec, dekle Anica, ki je zrastle v taborišču in že nima več pravih predstav o domovini, še manjši pobček Toni in postarna gospa Kernova, slovensko javno mnenje v tem velemestu. Dramo preveva globoka etika brez vsake tendenčnosti in njena uprizoritev bo gotovo zapustila neizbrisne vtise.

RAZSTAVA KIPARJA FRANCESKA GORŠETA V CLEVELANDU

Ustvarjalni član Slovenske kulturne akcije v njenem likovnem odseku, kipar France Gorše, je priredil v prvi polovici marca tega leta v dvorani Sv. Vida v Clevelandu razstavo svojih del. Razstavo mu je organiziralo Slovensko katoliško akademsko starčinstvo. Razstavil je deset kipov, namenjenih za novo slovensko cerkev v Torontu, in še 22 drugih skulptur, tudi vrsto risb za njegova cerkvena dela. Tudi večina kipov in reliefov izven torontske cerkve je nabožnega značaja. — V septembru pripravlja Gorše razstavo v Torontu v Kanadi in sicer bo razstavil skupaj s slikarjem Božidarjem M. Kramolcem, ki je prav tako ustvarjalni član SKA v njenem likovnem odseku.